06/03/2019

Ταπεινοφροσύνη ο πνευματικός πλούτος της ψυχής

Εκκλησία της Κύπρου / Ι.Μ. Λεμεσού

Τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Λεμεσοῦ κ. Ἀθανασίου

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος στον εἰκοστό πέμπτο λόγο του «περί τῆς ὑψίστου ταπεινοφροσύνης ἡ ὁποία ἀποκτᾶται μέ μυστικό τρόπο καί ἐξολοθρεύει τά πάθη», λέει: «Ἀοράτῳ αἰσθήσει ἐγγινομένης τῆς ταπεινοφροσύνης». Ἡ ταπεινοφροσύνη δηλαδή ἔρχεται στόν ἄνθρωπο ἀοράτως, χωρίς δηλαδή νά τήν πιάνει κανείς χειροπιαστά, χωρίς παρατηρήσεις. Λέει ὁ Χριστός ὅτι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἔρχεται χωρίς παρατηρήσεις καί χωρίς ἐξωτερικά πράγματα καί ἐπίσης ὁ Ἀββᾶς Ἰσαάκ ὁ Σύρος: «σοῦ μή εἰδότος ἀνατέλλει ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ», σιγά σιγά μές στήν καρδία σου. Ἐδῶ ὁ ὅσιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος ὀνομάζει τήν ἐνέργεια αὐτή ταπεινοφροσύνη. Ἡ ταπεινοφροσύνη ὅμως διαφέρει ἀπό τήν ταπείνωση.

Ταπεινοφροσύνη σημαίνει νά σκέφτεσαι ταπεινά καί ἡ ταπείνωση εἶναι τό

ἀποτέλεσμα καί ὁ στόχος τῆς ταπεινοφροσύνης.tapeinosiΛέγει λοιπόν ὁ ὅσιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος «Ἐκεῖνος πού θέλει νά διηγῆται μέ λόγια αἰσθητά τήν αἴσθησι καί τήν ἐνέργεια τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου στήν κυριολεξία της, καί τῆς ἁγίας ταπεινοφροσύνης καθώς πρέπει, καί τῆς μακαρίας ἀγνότητος ἀληθινά, καί τῆς θείας ἐλλάμψεως παραστατικά, καί τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ πραγματικά, και τῆς ἐσωτερικῆς πληροφορίας ἀλάνθαστα, καί φαντάζεται ὅτι θά δώση νά καταλάβουν αὐτά τά πράγματα μέ τήν ἐξήγησί του ὅσοι δέν τά ἔχουν γευθῆ προσωπικῶς, αὐτός ὁμοιάζει μέ ἐκεῖνον πού θέλει νά ἐξηγήση με λόγια καί παραδείγματα, πόσο γλυκό εἶναι τό μέλι σέ ἐκείνους πού ποτέ δέν τό ἐγεύθηκαν. Καί ὁ μέν δεύτερος ἄδικα φιλολογεῖ, γιά νά μήν εἰπῶ βαττολογεῖ, ὁ δέ πρῶτος ἤ ἀγνοεῖ αὐτά πού διηγεῖται ἤ ἐμπαίζεται ὑπερβολικά ἀπό τήν κενοδοξία». Θέλει να πεῖ ὅτι γιά ὅλα αὐτά τά ὁποῖα λέγονται και γιά ὅλα αὐτά πού ἀκούονται, χρειάζεται ὁ ἄνθρωπος γιά νά τά καταλάβει νά ἔχει μία σχετική ἐμπειρία.

Καί ὅπως μᾶς ἔλεγε καί ὁ ἀείμνηστος Γέροντάς μας αὐτός πού γεύτηκε τό μέλι μπορεῖ νά ξέρει τί εἶναι τό μέλι εἴτε ἕνα βαρέλι μέλι φάει εἴτε μία κουταλιά. Ὅμως θά πεῖ κάποιος, δέν πρέπει νά τά διηγούμαστε καί νά τά μελετοῦμε, ἀφοῦ δεν τά γνωρίζουμε ἐμπειρικά. Πρέπει βέβαια να τά μελετοῦμε καί νά τά ξέρουμε θεωρητικά καί νά γνωρίζουμε πῶς λειτουργεῖ ὁ πνευματικός νόμος καί ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ στον ἄνθρωπο καί πῶς γίνεται νά προχωρήσει ὁ ἄνθρωπος πνευματικά. Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά νά ἔχουμε τήν ταπείνωση, εἴτε νά μετανοοῦμε διότι δέν φτάσαμε σ’ αὐτά τά ὁποῖα ἐμεῖς οἱ ἴδιοι διηγούμαστε, εἴτε νά ἀρκούμαστε σ’ αὐτά τά ὁποῖα οἱ ἅγιοι πατέρες μᾶς διηγοῦνται καί μᾶς περιγράφουν, καί νά ξέρουμε ὅτι ὅλα ὅσα λέγονται εἶναι ἀπό την ἐμπειρία τῶν ἁγίων καί ὄχι ἀπό δική μας γνώση πνευματική.

Συνεχίζει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης: «Ὁ παρών λόγος παρουσίασε ἐνώπιόν μας προς ἐξέτασι ἕνα θησαυρό, ὁ ὁποῖος εὑρίσκεται ἀσφαλισμένος μέσα σέ ὀστράκινα σκεύη ἤ καλύτερα σέ ἀνθρώπινα σώματα. Ἕνα θησαυρό πού ἡ ποιότης του δέν μπορεῖ καθόλου νά κατανοηθῆ μέ λόγια». Αὐτός ὁ θησαυρός τῆς ταπεινώσεως εἶναι τό πιό πολύτιμο πράγμα, πού μπορεῖ νά ἀποκτήσει ὁ ἄνθρωπος καί τό κλειδί ὅλων τῶν ἀρετῶν. Εἶναι το ἔδαφος πάνω στό ὁποῖο φυτρώνουν οἱ ἅγιες ἀρετές τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀλλά αὐτός ὁ θησαυρός βρίσκεται μέσα στά πήλινα σκεύη, τά ὁποῖα εἴμαστε ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι καί πού εἴμαστε ἀδύναμοι, μέ ἰδιοτέλεια, μέ πονηρία καί ἄλλα πάθη μέ τά ὁποῖα δυστυχῶς εἶναι σφραγισμένη ἡ ἀνθρώπινή μας ὑπόσταση. Στό Εὐαγγέλιο φαίνεται ὅτι οἱ δυό μαθητές τοῦ Χριστοῦ, ὁ Ἰάκωβος καί ὁ Ἰωάννης, πού ἦταν οἱ καλύτεροι τῶν μαθητῶν, ἡ κορωνίδα τῶν μαθητῶν, δέν μετεῖχαν σ’ αὐτά πού τούς ἔλεγε ὁ Χριστός.

Ἐνῶ ὁ Κύριος ἀνέπτυσσε μπροστά τους τήν πορεία του στό πάθος, στή Σταύρωση, στόν θάνατο δέν συγκλονίστηκαν ἀπό ὅλα αὐτά, δέν συμπαραστάθηκαν στόν

διδάσκαλό τους, δεν προβληματίσθηκαν τί θα γίνει σέ λίγες μέρες, ὅταν ὁ Χριστός τούς εἶπε, «Ἰδού ἀναβαίνομεν εἰς Ἰεροσόλυμα», κι ἐκεῖ ὁ Υἱός τοῦ Ἀνθρώπου θα παραδιδόταν στά χέρια ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν, οἱ ὁποῖοι θά τόν ἐνέπαιζαν, θά τόν μαστίγωναν καί θά τόν βασάνιζαν. Τίποτα δέν ἔπιασε πάνω τους, γιατί εἶχαν ἀκόμη τήν ἀνθρώπινη ἐμπάθεια καί μικρότητα και ἐπιζητοῦσαν ὁ ἕνας τη μία θέση καί ὁ ἄλλος την ἄλλη, ὅταν ὁ Χριστός θα γινόταν, ὅπως νόμιζαν, βασιλιάς τοῦ Ἰσραήλ. Ἔχουμε λοιπόν τόν θησαυρό αὐτό τῆς Θείας χάριτος μέσα στά ὀστράκινα καί ἀνθρώπινα σκεύη. Ἕνα θησαυρό πού ἡ ποιότητά του δέν μπορεῖ νά κατανοηθεῖ μέ λόγια. Ὅ,τι κι ἄν ποῦμε δέν περιγράφεται «καί περιγραφόμενος ἀπερίγραπτος μένει».

«Ἔχει δέ ὁ θησαυρός αὐτός ἀπ' ἔξω μόνο μία ἐπιγραφή, ἡ ὁποία εἶναι ἀκατανόητη καί παρέχει πολλήν καί ἀτέλειωτη ἐρευνητική προσπάθεια σέ ὅσους ζητοῦν νά την ἐξηγήσουν μέ λόγια. Καί ἡ ἐπιγραφή αὐτή ἔχει ὡς ἑξῆς: ''Ἡ ἁγία ταπείνωσις''». Σάν να εἶναι ἕνα σκεῦος τό ὁποῖο περιέχει ἕνα πολύτιμο θησαυρό, πού δέν περιγράφεται οὔτε μπορεῖς νά τόν συλλάβεις μέ τόν νοῦ. Εἶναι ἕνα πολύτιμο πράγμα, γιατί αὐτός ὁ θησαυρός εἶναι ἡ ἔκφραση τοῦ Χριστοῦ. «Μάθετε ἀπ'ἐμοῦ ὅτι πρᾶος εἰμι καί ταπεινός τῇ καρδίᾳ». Εἶναι τό περιεχόμενο τῆς καρδίας τοῦ Χριστοῦ. Ποιός μπορεῖ νά μᾶς πεῖ τί εἶναι αὐτή ἡ ταπείνωση καί πῶς τήν κατακτᾶ ὁ ἄνθρωπος; Στή συνέχεια ὁ ἅγιος Ἰωάννης τό ἁπλοποιεῖ καί μᾶς τό δίδει ὅσο εἶναι δυνατό ἀνθρωπίνως:
«Ὅσοι ὁδηγοῦνται ἀπό τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἄς εἰσέλθουν μαζί μας στό νοερό καί πάνσοφο τοῦτο συνέδριο καί ἄς κρατοῦν νοερῶς στά χέρια τους θεόγραπτες πλάκες γνώσεως.» Σάν νά κάνει ἕνα συνέδριο ὁ Ἅγιος, ἕνα θεόλεκτο, νοερό καί πάνσοφο συνέδριο καί προσκαλεῖ ὅσους ἔχουν γνώση πνευματική νά μποῦν μέσα σ' αὐτό τό συνέδριο καί νά ἀποφανθοῦν τι εἶναι ἡ ταπείνωση. Βλέπετε, ἡ Κλίμακα πάντοτε ὅταν περιγράφει τή βαθμίδα τῶν ἀρετῶν, θέλει νά πεῖ τί εἶναι αὐτό το πράγμα πού περιγράφει. Ἀρχή σοφίας ὀνομάτων ἐπίσκεψις, ὅπως λέει και ἕνα ρητό. Δηλαδή για νά καταλάβει κανείς μία ἀρετή, ἕνα χάρισμα πρέπει νά πεῖς τί εἶναι. Δέν μπορεῖς νά καταλάβεις, ἄν δέν δώσεις ἕναν ὁρισμό.

«Ἄρχισε λοιπόν τό συνέδριο. Συγκεντρωθήκαμε καί συζητήσαμε καί ἐρευνήσαμε ἐξεταστικά τήν σημασία τῆς σπουδαίας αὐτῆς ἐπιγραφῆς. Ἕνας ἔλεγε ὅτι ταπεινοφροσύνη εἶναι τό νά λησμονῆς ἀμέσως τά κατορθώματά σου. Κάποιος ἄλλος ὅτι ταπείνωση εἶναι νά ξεχνᾶς τά καλά τά ὁποῖα ἔκανες καί τά κατορθώματά σου». Φανταστεῖτε ἐμεῖς πού δέν κάνουμε καί κάτι σπουδαῖο καί ἔχουμε τήν ἐντύπωση ὅτι κάνουμε και τά θυμόμαστε κιόλας.

«Ἄλλος, τό νά θεωρῆς τόν ἑαυτό σου πιό τελευταῖο καί πιό ἁμαρτωλό ἀπό ὅλους». Δηλαδή τό νά θεωρεῖς τόν ἑαυτό σου τελευταῖο ἄνθρωπο.

«Ἄλλος, τό νά γνωρίσης καλά μέ τόν νοῦ σου τήν ἰδική σου ἀδυναμία καί ἀσθένεια. Ἄλλος, τό νά προλαμβάνης σέ φιλονικίες να διαλύης πρῶτος τήν ὀργή». Νά μή σοῦ μεταδίδεται ἡ ὀργή. Ὅταν βλέπεις ἕναν ἄνθρωπο ὀργισμένο καί θυμωμένο ἕτοιμο νά ξεκινήσει τή φιλονικία, ἐσύ πρέπει νά διαλύσεις πρῶτος τή φιλονικία αὐτή καί τή φωτιά πού ἔχει ἀνάψει ὁ ἀδερφός σου. Μπορεῖ ὁ ἄλλος νά εἶναι ἄρρωστος, νά εἶναι πιεσμένος, προκατειλημμένος, ἀκόμη καί νά ἔχει δαιμονική ἐνέργεια, ὁ ταπεινός ἄνθρωπος ὅμως εἶναι αὐτός ὁ ὁποῖος διαλύει πρῶτος τήν ὀργή. Δέν περιμένει νά ἔρθει ὁ ἄλλος νά πεῖ συγγνώμη, νά ἠρεμήσει καί νά σιωπήσει καί να κάνει μία ἀνακωχή στή φιλονικία. Ταπεινός εἶναι αὐτός ὁ ὁποῖος διαλύει τήν ὀργή πρῶτος εἴτε μέ τή σιωπή του, εἴτε μέ τά καλά του λόγια εἴτε μέ τήν ὑποχώρησή του.

«Ἄλλος, τό νά γνωρίζης καλά τήν χάρι και τήν εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ», τό νά καταλαβαίνεις δηλαδή τί εἶναι ἡ χάρις καί ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ.
«Καί ἕνας ἄλλος πάλι, τό νά αἰσθάνεσαι ψυχική συντριβή καί νά ἀπαρνεῖσαι τό ἰδικό σου θέλημα». Τό νά εἶναι συντετριμμένη ἡ καρδία σου. Ὄχι ψυχολογικά ἀλλά πνευματικά. Νά ἔχεις ταπεινή καρδιά και νά ἀρνεῖσαι τά δικά σου θελήματα. Ξέρετε ὅτι ὑπάρχουν ἄνθρωποι, καί μικρά παιδιά ἀκόμα, πού ἄν τούς ἀρνηθεῖς ἕνα θέλημα ἀντιμετωπίζουν μεγάλα προβλήματα. Δεν μποροῦν νά κόψουν τό θέλημά τους. Μπορεῖ καί νά κτυπιοῦνται. Βέβαια αὐτό μπορεῖ νά εἶναι ψυχιατρικό φαινόμενο, πού και αὐτό κάποια ἄλλη αἰτία θά ἔχει. Ὅμως εἶναι καί πνευματικά τά φαινόμενα αὐτά, πού δεν μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νά κόψει τό θέλημά του. Αὐτή ἡ ἐμμονή στό ἴδιο θέλημα εἶναι καταστροφική. Καταστρέφει οἰκογένειες, σπίτια, σχέσεις καί δουλειές. Ἡ Ἐκκλησία μέ ὅλη αὐτή τήν πνευματική ἀγωγή πού μᾶς παρέχει, ὅπως γιά παράδειγμα ἡ νηστεία, μᾶς βοηθᾶ νά κόψουμε τό θέλημα αὐτό.

Λένε πολλοί, γιατί νηστεύουμε, ἀφοῦ τρῶμε καλύτερα σέ περίοδο νηστείας, καί ἔχει τόσα φαγητά. Δέν νηστεύουμε μόνο γιά να κακοπαθήσουμε, ἀλλά καί γιά νά κόψουμε τό θέλημά μας. Καί μόνο πού κόβουμε το θέλημά μας γιά τά φαγητά καί δέν τρῶμε αὐτό πού θέλουμε εἶναι σημαντικό, γιατί πρόκειται γιά ὑπέρβαση τοῦ θελήματός μας. Ἄν δέν μάθει ὁ ἄνθρωπος μέσα στόν γάμο, στή δουλειά, στήν προσωπική του ζωή, στις προσωπικές του σχέσεις νά ξεπερνᾶ τό θέλημά του, τά καταστρέφει ὅλα. Ἕνας βασικός λόγος πού δέν κόβουμε τό θέλημά μας εἶναι τό ὅτι δέν ἀγαποῦμε τούς ἀδελφούς μας. Αὐτός πού ἀγαπᾶ δέν ζητᾶ τά τοῦ ἑαυτοῦ του, «ἡ ἀγάπη οὐ ζητεῖ τά ἑαυτῆς». Ὅταν ἀγαπῶ τόν ἀδελφό μου θά κάνω αὐτό πού ἀναπαύει τόν ἀδελφό μου καί χωρίς νά μοῦ τό πεῖ μάλιστα. Ἡ ἀγάπη κινεῖ τόν ἄνθρωπο σέ ὑπακοή. Ἄν ἀγαπῶ τόν ἀδελφό μου, τόν συνάνθρωπό μου, τή σύζυγο,

τά παιδιά μου, κάνω ὑπακοή μετά προθυμίας πολλῆς. Ὁ Γέροντας Παΐσιος ἔλεγε: «Ἄν ἀγαποῦμε τόν Θεό, νά ἀγωνιζόμαστε νά μποῦμε στον Παράδεισο, γιά νά μήν λυπήσουμε τόν Θεό. Ὅσα κάνει ὁ ἄνθρωπος δέν τά κάνει γιά να μπεῖ στόν Παράδεισο ἀλλά γιά νά μήν λυπήσει τόν Χριστό». Ὁ Γέροντας Ἰωσήφ ἔλεγε, «ὅταν πεθάνω δέν φοβᾶμαι τήν κόλαση, ἀλλά δέν θέλω νά μοῦ τό πεῖ ὁ Χριστός να πάω στήν κόλαση. Θέλω νά πάω μόνος μου. Δέν θά ἀντέξω ὁ Χριστός νά μοῦ πεῖ αὐτό τό πράγμα». Ἡ μεγάλη ἀγάπη τῶν Ἁγίων κινεῖτο μέ μεγάλη εὐαισθησία καί μεγάλη διάθεση ταπεινώσεως καί ὑπακοῆς στους ἀδελφούς τους.

Συνεχίζει λοιπόν ὁ ἅγιος Ἰωάννης: «Και ἐγώ ἀφοῦ τά ἄκουσα ὅλα αὐτά, καί ἀφοῦ τά ἐξέτασα μόνος μου μέ πολλή περίσκεψι καί προσοχή, δέν κατώρθωσα μέ ὅσα ἄκουσα νά καταλάβω τήν ἔννοια τῆς μακαρίας ταπεινοφροσύνης». Ὅλα αὐτά ἦταν καλά ἀλλά δέν κατάφερα νά καταλάβω ποιά εἶναι ἡ ἔννοια τῆς ταπεινοφροσύνης μέ ὅλα αὐτά πού ἀκούστηκαν προηγουμένως.
«Γι’ αὐτό ὡς ἔσχατος ὅλων, ἀφοῦ ἐμάζευσα ὅπως ὁ σκύλος τά ψίχουλα πού ἔπεσαν ἀπό τό τραπέζι τῶν γνωστικῶν ἐκείνων καί μακαρίων Πατέρων, κατέληξα στόν ἑξῆς ὁρισμό: Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι ἀνώνυμη χάρις τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία μπορεῖ νά ὀνομασθῆ μόνο ἀπό ὅσους τήν ἐδοκίμασαν ἐκ πείρας». Εἶναι μία χάρις μές στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου, πού δέν μπορεῖ νά ἐκφραστεῖ καί να περιοριστεῖ καί νά ὀνομαστεῖ. Εἶναι ἀνώνυμη χάρις, γιατί ὅ,τι ὀνομάζει ὁ ἄνθρωπος τό περιορίζει, ὅπως ἔλεγε καί ἕνας σοφός, «ὅ,τι ὁρίζεις τό περιορίζεις». Γι’ αὐτό καί ὁ Θεός δέν ἔχει ὄνομα. Δέν ὑπάρχει ὄνομα το ὁποῖο μπορεῖ νά καθορίζει τήν πραγματικότητα τοῦ Θεοῦ. Ἐμεῖς ἔχουμε ὀνόματα, γιατί ὁ ἄνθρωπος ὁρίζεται ὅμως ὁ Θεός δεν περιορίζεται. Ἔτσι καί ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ δέν περιορίζεται. Ἰδιαίτερα αὐτή ἡ χάρις πού ἐκφράζει τον Θεό τόν ἴδιο. Ὅμως μπορεῖ νά ὁρισθεῖ ἀπό αὐτούς πού τήν δοκίμασαν ἐκ πείρας, πού ἀγωνίστηκαν μέσα στή ζωή τους και γεύθηκαν τήν ἁγία ταπείνωση, αὐτοί μπορεῖ νά καταλάβουν τί σημαίνει αὐτό τό μεγάλο χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού δίνεται στόν ἄνθρωπο.

Στό γεροντικό λέει: Πῆγε ἕνας μοναχός και κτύπησε τήν πόρτα τοῦ Γέροντα. Ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε νά περιμένει δυό λεπτά. Τον Γέροντα ὅμως τόν πῆρε ὁ ὕπνος. Ὁ μοναχός ἄκουε τόν Γέροντα πού ροχάλιζε καί μετά ἀπό μία ὥρα ξαναχτύπησε. Ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε νά περιμένει ἀκόμα λίγο. Ὁ Γέροντας ξανακοιμήθηκε. Μέχρι τό πρωί ἑπτά, ὀκτώ φορές ὁ μοναχός κτυποῦσε τήν πόρτα και τό ἴδιο σκηνικό ἐπαναλαμβανόταν μέ τον Γέροντα νά ἀποκοιμᾶται. Ἦρθε ἡ ὥρα να ξυπνήσει ὁ Γέροντας καί εἶδε στόν ὕπνο του τόν ἀδερφό ἐκεῖνο στεφανωμένο μέ ἑφτά στεφάνια χάριτος. Ἄνοιξε τήν πόρτα και εἶδε τόν μοναχό. Τοῦ λέει, «Μά ἀκόμα εἶσαι ἐδῶ» καί ὁ μοναχός τοῦ ἀπάντησε, «Γέροντα, μοῦ εἶπες νά περιμένω, καί περίμενα». «Καλά περίμενες μέχρι τώρα καί δέν γόγγυσες, οὔτε σοῦ ἦρθε λογισμός;». « Ναί», ἀπάντησε ὁ μοναχός. «Σκέφτηκα ἑφτά φορές να φύγω, ἀλλά

στό τέλος ἔλεγα ὄχι. Μοῦ εἶπε ὁ Γέροντας νά περιμένω καί περίμενα ἀγογγύστως ἐδῶ». Κατάλαβε τότε ὁ Γέροντας ὅτι αὐτοί οἱ ἑφτά πειρασμοί πού πέρασε για νά φύγει, ἦταν ἐκεῖνα τά ἑφτά στεφάνια τῆς χάριτος πού εἶχε.

Ἡ ταπείνωση, λοιπόν εἶναι μία μεγάλη ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ταπεινός ἄνθρωπος εἶναι ἐλεύθερος, χαρούμενος καί εἰρηνικός. Ἀντίθετα ὁ ὑπερήφανος ἄνθρωπος ποτέ του δέν εὐχαριστιέται, δέν εἰρηνεύει, ποτέ του δέν ἡσυχάζει. Ὁ ἐγωιστής, ὁ ὑπερήφανος καί αὐτός πού ἔχει θέλημα νά κάνει τό δικό του εἶναι ἱκανός να κάνει ἕνα πρόβατο λύκο, δηλαδή νά ἀναστατώσει καί τόν πιό πράο ἄνθρωπο. Ἀκόμα λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὅτι ἡ ταπείνωση, «εἶναι ἀνέκφραστος πλοῦτος, ὀνομασία τοῦ Θεοῦ, δωρεά τοῦ Θεοῦ, ἐφ' ὅσον Ἐκεῖνος (ὁ Χριστός) λέγει: ''Μάθετε οὐκ ἀπ' Ἀγγέλου, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπου, οὐκ ἀπό δέλτου, ἀλλ' ἀπ' ἐμοῦ'', δηλαδή ἀπό τήν ἐνοίκησί μου καί τήν ἔλλαμψί μου καί τήν ἐνέργειά μου μέσα σας, ''ὅτι πρᾶός εἰμι καί ταπεινός τῇ καρδίᾳ καί τῷ λογισμῷ καί τῷ φρονήματι, καί εὑρήσετε ἀνάπαυσιν πολέμων καί κουφισμόν λογισμῶν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν''».

Δηλαδή θά ἐλαφρυνθεῖτε ἀπό τούς λογισμούς πού ἔχουν οἱ ψυχές σας. Πολλοί ἄνθρωποι διερωτῶνται, γιατί ἔχουν τόσους πολλούς λογισμούς, γιατί δέν εἰρηνεύουν, γιατί δεν ἡσυχάζουν καί δέν χαίρονται κι αὐτοί ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Ἐδῶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος μᾶς λέει ὅτι αἰτία εἶναι ἡ ὑπερηφάνεια. Αὐτό τό βλέπει κανείς στήν ἐμμονή καί ἐπιμονή νά κάνει τό θέλημά του κάποιος, ἀκόμη καί ἅγια θελήματα, τά ὁποῖα δηλαδή φαινομενικά εἶναι σωστά, ὅπως ἡ ἐξομολόγηση, ἡ Θεία Κοινωνία καί ἡ νηστεία. Δεν τόν ἀφήνει νά κάνει αὐτό πού θέλει καί γίνεται θηρίο καί δέν μπορεῖ νά κόψει τό θέλημά του. Τό ὅτι λοιπόν δέν εἰρηνεύουμε καί δεν ἡσυχάζουν οἱ λογισμοί μας καί δέν ἔχουμε ἀνάπαυση στίς ψυχές μας καί δέν ἀνακουφιζόμαστε ἀπό τούς λογισμούς, αὐτό σημαίνει ὅτι δέν ἔχουμε αὐτή τήν πραότητα και τήν ταπείνωση στήν καρδία, στόν λογισμό καί στό φρόνημά μας, ὅπως μᾶς διδάσκει ὁ Κύριος.

«Διαφορετική εἶναι ἡ ὄψις πού παρουσιάζει ἡ ὁσία αὐτή ἄμπελος, ὅταν ἀκόμη ἐπικρατῆ ὁ χειμώνας τῶν παθῶν, καί διαφορετική ὅταν πλέον ἔλθη ἡ ἄνοιξις τῶν καρπῶν, καί διαφορετική ὅταν φθάση τό θέρος τῶν ἀρετῶν, παρ' ὅλον ὅτι ὅλες αὐτές οἱ ὄψεις συμβάλλουν σέ μία καί τήν αὐτή εὐφροσύνη καί καρποφορία. Γι' αὐτό ἐμφανίζει καί τά ἀντίστοιχα σημάδια καί τίς ἀποδείξεις τῶν κατά καιρούς καρπῶν της». Ἡ ταπείνωση ἔχει πολλές ὄψεις, ἀλλιῶς εἶναι στήν ἀρχή πού ὁ ἄνθρωπος ἀκόμη πολεμεῖται ἀπό τά πάθη, ἀλλιῶς εἶναι στή μέση πού ἀρχίζει σιγά σιγά νά φεύγει ἀπό τόν χειμώνα τῶν παθῶν καί ἀρχίζει ἡ ἄνοιξη τῶν ἀρετῶν, καί διαφορετική ὅταν φτάσει πλέον στην ὥρα πού ὁ ἄνθρωπος θά θερίσει τούς κόπους τῶν καρπῶν του. Ὅλες αὐτές οἱ ὄψεις συμβάλλουν στήν ἴδια εὐφροσύνη καί στην καλή καρποφορία.

«Ὅταν ἀρχίζη νά ἀνθίζη μέσα μας ἡ σταφυλή τῆς ὁσίας αὐτῆς ἀμπέλου» δηλαδή ἡ ταπείνωση, «αἰσθανόμεθα πάραυτα κόπωσι καί μῖσος πρός κάθε ἀνθρώπινη δόξα και ἔπαινο, ἐνῶ συγχρόνως ἐξορίζομε ἀπό μέσα μας τόν θυμό καί τήν ὀργή». Αὐτό εἶναι το πρῶτο σημάδι τῆς ταπεινώσεως. Ἄν δέν το ἔχουμε αὐτό τό σημάδι πόρρῳ ἀπέχουμε. Ποιό εἶναι τό πρῶτο σημάδι; Νά αἰσθάνεσαι μίσος καί νά σέ κουράζουν ἡ ἀνθρώπινη δόξα καί οἱ ἔπαινοι. Αὐτός πού φτάνει στο σημεῖο νά δουλεύει μέσα του τήν ταπείνωση κουράζεται ὅταν εἶναι ἀναγκασμένος νά πάρει μία θέση. Ὄχι μόνο δέν θέλει τους ἐπαίνους καί τή δόξα, ἀλλά τά ἀπεχθάνεται, τά ἀηδιάζει. Σκεφθεῖτε τό ἀντίθετο, ὅταν θέλει τέτοια πράγματα, ὅταν κάνει τό πᾶν γιά νά ἐπιδειχθεῖ ὅτι κάποιος εἶναι, κάτι ξέρει καί νά θέλει τά φῶτα τῆς δημοσιότητας νά εἶναι πάνω του. Αὐτό εἶναι κουφότητα. Θυμώνεις; Μήν πλανᾶσαι, ὑπάρχει μέσα σου ἔντονος ἐγωισμός. Ὅπου ὑπάρχει ὀργή, καχυποψία δυστυχῶς ὑπάρχει καί πνευματική ἀνωριμότητα. Ἰδιαίτερα ὅπου εἶναι θυμός καί ὀργή ἐκεῖ πράγματι μόνο ταπείνωση δέν ὑπάρχει. Ἀντίθετα ὑπάρχει μεγάλη περηφάνεια καί ἐγωισμός.

«Ὅσο δέ ἐν τῷ μεταξύ προχωρεῖ κατά την πνευματική ἡλικία μέσα στήν ψυχή, ἡ βασίλισσα αὐτή τῶν ἀρετῶν,» δηλαδή ἡ ταπείνωση «κάθε καλό πού ἐκτελοῦμε τό θεωροῦμε μηδέν ἤ μᾶλλον βδέλυγμα». Κάθε καλό πού πράττει ὁ ἄνθρωπος καί τό κάνει πρός τό θεαθῆναι, γιά νά τοῦ ἀποδώσουν σημασία καί εὐχαριστία δέν ἔχει οὐσία. Ἀντ' αὐτοῦ κάθε καλό πού κάνει πρέπει νά το θεωρεῖ ἕνα τίποτα καί ὄχι μόνο τίποτα ἀλλά καί βδέλυγμα.

«Κυρίως συλλογιζόμαστε ὅτι κάθε ἡμέρα πού περνᾶ αὐξάνει τό φορτίο τῶν ἁμαρτιῶν μας ἐξ αἰτίας κρυφῶν καί ἀσυναισθήτων ἁμαρτιῶν καί ἀμελειῶν, πού σκορπίζουν τόν πλοῦτο τῆς ψυχῆς».
Αὐτό εἶναι τελικά τό ζητούμενο ἀπό την Κλίμακα. Ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος εἶναι στή μέση της πνευματικῆς αὐτῆς πορείας, καθημερινά αἰσθάνεται ὅτι αὐξάνεται το βάρος τῶν ἁμαρτιῶν του ἀπό ὅλες αὐτές τις κρυφές ἁμαρτίες καί ἀμέλειες πού

σκορπίζουν τόν πλοῦτο τῆς ψυχῆς του. Αὐτό θέλει ὁ Θεός, τόν πλοῦτο τῆς ψυχῆς. Πρέπει να φροντίσει ὁ ἄνθρωπος νά μαζεύει αὐτόν τον πνευματικό πλοῦτο τῆς ψυχῆς του χωρίς να τόν διασκορπίζει. Ἡ ταπείνωση προσέχει καί φυλάττει αὐτόν τόν πνευματικό πλοῦτο.

(ἀπό ἀπομαγνητοφωνημένη ὁμιλία)